



mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

PROFESIJNÝ A KARIÉROVÝ RAST
pkrmpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM



Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

PaedDr. Adriana Vaculová

Projekty vo vyučovaní dejepisu

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Bratislava,

2012

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: PaedDr. Adriana Vaculová

Kontakt na autora: SPŠ stavebná D. S. Jurkoviča, Lomonosovova 7, Trnava,
vaculova@spslomontt.sk

Názov OPS/OSO: Projekty vo vyučovaní dejepisu

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2012

Odborné stanovisko vypracoval: PaedDr. Mária Onušková

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov. Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

dejepis, projektová metóda, projektové vyučovanie, projekt, tvorivosť, teamwork, reflexia, spätná väzba

Anotácia

Významným aspektom pri dosahovaní výchovno-vzdelávacích cieľov vyučovacieho procesu je voľba takých metód, ktoré sú efektívnym nástrojom. Projektová metóda sa – zvlášť pri vyučovaní dejepisu na strednej škole – ukazuje ako nástroj efektívny a atraktívny nielen z pohľadu učiteľa, ale najmä žiakov. V práci je charakterizovaná nielen daná metóda, ale sú predstavené aj námety na konkrétne projekty, ktoré som realizovala alebo realizujem počas vyučovania a ktoré považujem za efektívny spôsob dosahovania edukačných cieľov.

OBSAH

Úvod.....	strana 5
1 PROJEKTOVÁ METÓDA.....	strana 6
1.1 Charakteristika.....	strana 6
1.2 Typy projektov.....	strana 7
2 PROJEKTY V DEJEPISNOM VZDELÁVANÍ.....	strana 9
2.1 Kontext OPS.....	strana 9
2.2 Špecifikácie cieľovej skupiny.....	strana 10
2.3 Ciele	strana 11
3 REALIZÁCIA	strana 13
3.1 Individuálne projekty.....	strana 14
3.2 Vedecká konferencia	strana 16
3.3 Antológia.....	strana 19
3.4 Timebook.....	strana 21
Záver	strana 29
Zoznam príloh	strana 30

ÚVOD

Súčasná doba kladie z hľadiska kompetencií a zručností nesmierne nároky na každého. Úlohou školy v tomto kontexte je pripraviť svojich absolventov do praxe a ďalšieho života aj po tejto stránke a nielen z hľadiska vedomostí. Ideálny stav nastáva, ak sa pri vyučovaní tieto dva aspekty prepoja, dosiahne sa tak istá komplexnosť a žiak si po absolvovaní školy odnáša nielen vedomosti, poznanie ako také, ale aj rozvinuté isté schopnosti a zručnosti, ktoré rovnako využije.

Tento cieľ je zrejmý, pričom jeho dosahovanie sa stáva efektívnejším a atraktívnejším pre žiaka, ak sa použije taká metóda, ktorá v sebe spája spomínané aspekty s určitou atraktivitou ak nie pre všetkých žiakov, tak pre väčšinu.

Projektová metóda – zvlášť v prípade niektorých tematických celkov a niektorých vyučovacích predmetov – poskytuje možnosti na takéto komplexné učenie. Jej využitie a správne zacielenie robí hodiny, resp. vyučovanie zaujímavým a – osobne to považujem za jeden z hlavných prínosov – žiak pri jej využití prestáva byť objektom vzdelávania či učenia (sa) a stáva sa jeho subjektom.

Preto považujem využívanie projektovej metódy za veľmi významné a na to som sa zamerala vo svojej práci – poukázať na možnosti jej využitia pri vyučovaní dejepisu. Poukázať na niektoré z projektov, ktoré sú aplikovateľné pri využívaní tejto metódy, na jej komplexnosť – v tom, že efektívne spája proces nadobúdania vedomostí s procesom získavania, resp. rozvoja kompetencií a zručností.

Ako učiteľka nielen dejepisu, ale i slovenského jazyka, literatúry a etickej výchovy nemôžem zároveň nespomenúť medzipredmetové väzby, ktoré využitie takejto metódy pri učení dejepisu posilňuje.

Túto metódu som spracovala cez „Projekty vo vyučovaní dejepisu“. Cieľovou skupinou sú učitelia v podkategórii učiteľ pre nižšie stredné odborné vzdelávanie, stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné všeobecné vzdelávanie, úplné stredné odborné vzdelávanie a učiteľ pre vyššie odborné vzdelávanie (učiteľ strednej školy) s aprobáciou dejepis, resp. občianska náuka. Predpokladám využiteľnosť aj pre podkategóriu učiteľ pre nižšie stredné vzdelávanie (učiteľ druhého stupňa základnej školy).

Témy projektov sú do istej miery variabilné, projekty sa dajú aplikovať na rôzne tematické celky vo vyučovaní dejepisu, aj závislosti od časovej dotácie podľa ŠkVP, osobne som sa snažila postupovať systémom jeden projekt na polrok – pri dotácii hodín dve vyučovacie hodiny v prvom ročníku a dve vyučovacie hodiny v druhom ročníku strednej školy.

Vo svojej práci predkladám námety na konkrétne projekty, ktoré však poskytujú istú možnosť obmeny či využitia aj na iných vyučovacích predmetoch.

1 PROJEKTOVÁ METÓDA

1.1 Charakteristika

Projektová metóda je takou metódou, ktorá prostredníctvom tvorivej činnosti, simulácie reality, hry umožňuje nielen získavanie vedomostí, ale aj získavanie a rozvoj kompetencií a zručností využiteľných pri ďalšom štúdiu, praxi i osobnom živote. Zároveň, a to je nesmierne významné, žiak prostredníctvom účasti na projekte, resp. tvorení produktu prestáva byť objektom výchovno-vzdelávacieho procesu a stáva sa jeho subjektom. Ide teda o formu aktívneho učenia (sa), platformu tvorivého vyučovania, ktorá je zameraná na rozvoj tvorivosti žiakov, ich aktívny prístup k učeniu, podporu samostatného myslenia a konania. Takouto metódou sa eliminuje pasivita žiaka a stimuluje sa činnosť a učenie sa prostredníctvom nej, rovnako, ako sa ňou podporujú praktické činnosti, iniciatívnosť, tréning metodológie, využívanie divergentného myslenia a socializácia. Metóda zároveň stavia žiakov pred problém, ktorý sú stimulovaní riešiť.

Ocitajú sa tak v situácii, keď sa musia opierať o teoretické poznatky, ktoré majú alebo ktoré si vyhľadajú, získajú – tým sa zároveň stimuluje ich aktivita a iniciatívnosť.

V rámci duality cielené učenie – mimovoľné učenie je projektová metóda sústredená viac na mimovoľné učenie, čo je možné považovať v tomto kontexte za efektívnejšie.

Využitie takejto metódy sa opiera nielen o špecifické vedenie učiteľom, ale najmä o aktívne zapojenie (sa) žiakov, ktorí prostredníctvom riešenia problému, vypracovávania zadania či aplikovaním divergentného myslenia získavajú vedomosti, ale i kompetencie a zručnosti v situáciách, ktoré sú simuláciou praxe či istou formou zážitkového učenia. Vzhľadom na relatívny dostatok času môžu pri tvorbe projektu postupovať v podstate vlastným tempom, zároveň si však prostredníctvom realizácie projektu uvedomia dôležitosť systematickosti, plánovania a organizácie času (timemanagement). Okrem toho je kľúčovým prvkom prepojenie na prax, úzka súvislosť s reálnym životom, resp. ide o akýsi „reálny život“ hoci v istých laboratórnych podmienkach.

Práve „návrik“ modelových situácií, resp. situácií analogických k budúcej praxi je jedným z efektov tohto typu vyučovania.

Projekt ako sumár špecifických činností a postupov má svoj špecifický produkt, čo do veľkej miery zodpovedá chápaniu tvorivosti ako schopnosti prinášať niečo nové a užitočné. Určitý produkt je výsledkom tvorivého procesu, rovnako je to pri projektovej metóde vo vyučovaní – aj toto je jeden z kľúčových prienikov, ktoré robia z projektového vyučovania jeden z nástrojov rozvoja tvorivosti. Aplikáciou takejto metódy je rozvíjaná osobnosť žiaka, najmä jej schopnosť predstavivosti, imaginácie, kreativity ako takej. Môže tak rozvíjať schopnosti fluencie, flexibility, reaktívnosti, vnímavosti. Zároveň rozvíja také myslenie, ktorého výsledkom je originálny produkt – najmä ak chápeme tvorivosť ako schopnosť vytvoriť niečo nové a užitočné.

Projektová metóda sa tak zameriava na žiaka a také učenie, ktoré prehĺbi jeho kompetencie a zároveň z hľadiska samotného výchovno-vzdelávacieho procesu zefektívňuje prvky formujúce a rozvíjajúce osobnosť. Tento model vzdelávania a učenia tým prekonáva tradičný typ školy, akcentuje zážitkovosť v učení a zároveň istým spôsobom simuluje realitu a prax. Cieľom projektu je tvorba produktu. Od žiakov vyžaduje, aby skúmali, organizovali, tvorili, manažovali, hodnotili – tým je možné chápať aj hodnotenie ako také, ale aj sebahodnotenie, ak dá učiteľ priestor aj tomuto.

Projektová metóda tak poskytuje priestor na inú (kvalitnejšiu) podobu interakcie učiteľa so žiakom – táto interakcia sa tak stáva nielen prostriedkom, ale i cieľom výchovno-

vzdelávacieho procesu. Zároveň na učiteľa kladie isté nároky, jeho úloha je nielen v metodickom vedení žiakov, ale zohráva aj istú systemizačnú úlohu – je dôležité, aby pomohol žiakom vedomosti získané prostredníctvom účasti na projekte zatriediť do istých širších súvislostí – napríklad v prípade dejepisu do širších časovo- historických súvislostí a podobne.

Z hľadiska (spoločenskej) významnosti produktu môžeme hovoriť o objektívnom a subjektívnom produkte, pričom prvý má význam aj z hľadiska spoločnosti (posúva ju vo vývine dopredu, ide napr. o vynález) a druhý má význam predovšetkým pre danú osobnosť (rozvíja ju samotnú, jej osobnostné charakteristiky). Produkt je nový len pre ňu samotnú a posúva ju vývinovo dopredu, je pre ňu spôsobom učenia sa a osobnostného rozvoja.

Metóda je zároveň významným a efektívnym nástrojom na interiorizáciu motivácie žiakov, keďže vnútorná a zvnútornená motivácia je významnejšia a efektívnejšia ako vonkajšia.

Projektové vyučovanie poskytuje priestor na vytváranie podnetnej atmosféry v triede, zároveň priaznivé a efektívne podmienky pre výchovno-vzdelávací proces, slabším žiakom poskytuje priestor na stimuláciu a aktivizáciu. rešpektuje tak istú individualitu žiaka, ktorý však zároveň musí dodržať isté „normy“ vyplývajúce z projektu a jeho zadania. Žiak postupuje svojím tempom, zároveň je však – ak vychádzam zo svojej aplikácie danej metódy - limitovaný možným termínom. Je tu veľký priestor na jeho spontánnosť, zároveň sa však učí rešpektovať isté hranice. Rešpektujú sa jeho záujmy, súčasne sa však dodržiavajú edukačné ciele, obsahové i výkonové normy.

Pri tzv. skupinových projektoch je nezastupiteľným aspektom istý etický rozmer – žiak sa učí význam vlastnej zodpovednosti za kolektívny výsledok, zásadám a schopnosti spolupráce a fair play.

Takéto vyučovanie je v našich podmienkach ešte stále chápané ako inovatívna metóda, hoci jej základy boli rozpracované už pred desaťročiami.

Uplatňovanie spomínaného typu metód je, samozrejme, závislé nielen od vyučovacieho predmetu, ale i od preberaného učiva, resp. tematického celku. Práve v oblasti humanitných predmetov (keďže učím tieto predmety) sa však dajú takéto metódy uplatniť prakticky pri každom tematickom celku. Treba však zároveň dodať, že nadužívanie takýchto metód by, podľa môjho názoru, mohlo viesť k určitej kontraproduktivitě.

Rovnako hodnotenie výstupov projektového vyučovania sa môže javiť ako problematické, resp. málo exaktné či objektívne. Toto kladie nároky na učiteľa, pri istom nastavení kritérií, akosi hodnotiacom protokole je tento problém eliminovaný.

1.2 Typy projektov

V oblasti projektov sa dá uplatniť viacero aspektov delenia, možno hovoriť napríklad o projektoch:

- individuálnych,
- kolektívnych,
- kombinovaných.

Z hľadiska miesta realizácie sa projekty delia na:

- školské,

- domáce,
- kombinované.

Z pohľadu realizácie rozlišujeme projekty:

- problémové (zamerané na riešenie problému),
- konštruktívne (zamerané na vytváranie niečoho nového),
- hodnotiace (sústredia sa na skúmanie a porovnávanie),
- drilové (zamerané na nacvičenie určitej činnosti).

Vzhľadom na čas hovoríme o projektoch:

- dlhodobých,
- strednodobých,
- krátkodobých.

2 PROJEKTY V DEJEPISNOM VZDELÁVANÍ

2.1 Kontext OPS

V práci sa opieram o mnou využívané a odskúšané aplikácie projektovej metódy do konkrétneho vyučovacieho procesu. Projekty som si vytvorila sama na základe skúseností, resp. som hľadala takú aplikáciu danej metódy, ktorá mi umožní istú komplexnosť pri dosahovaní výchovných a vzdelávacích cieľov.

Z hľadiska tvorby projektov v dejepisnom vzdelávaní považujem za významné, že som sa mohla opierať o skúsenosti z ďalších aprobačných predmetov (slovenský jazyk a literatúra, etická výchova), ako aj o iné skúsenosti z praxe nielen v školstve.

Zároveň som vychádzala z literatúry, s ktorou som sa počas mojej doterajšej praxe stretla, najmä literatúry venovanej problematike psychológie, rozvoja osobnosti, rozvoja a posilňovania kreativity, komunikačných zručností, personalistiky.

Pri výbere metódy, stanovení cieľov i tvorbe konkrétnych projektov som vychádzala i z mojich dovtedajších pedagogických skúseností, resp. pozorovaní – zistila som nasledovné:

Vyučovanie tradičnými metódami je nezriedka (v závislosti od vyučovacieho predmetu) málo efektívne, pre žiakov nezaujímavé, žiaci sú príliš v pozícii objektu, sú týmto procesom iba zasahovaní. Ich motivácia zostáva na vonkajšej úrovni, jej znúťornenie je náročné alebo (nezriedka) chýbajúce. Edukačný proces (ak beriem do úvahy všeobecnovzdelávacie predmety) je často orientovaný na teoretické vedomosti, pričom absentujú kompetencie a zručnosti, ktoré sú využiteľné v praxi a sociálnom prostredí ako takom. Žiaci neovládajú efektívnu komunikáciu, ktorá by viedla k schopnosti byť „tímovým hráčom“, uprednostňujú individuálne záujmy aj za cenu porušenia fair play, málo spolupracujú a ich interpersonálne kompetencie sú často na nízkej úrovni. Neuvedomujú si etické hodnoty a princípy spolupráce. Často nie sú vnímaví na etické hodnoty konkurenčného boja a vlastnej práce – z ich pohľadu má úspešnosť veľkú hodnotu, aj ak je dosiahnutá neetickými resp. „unfair“ prostriedkami, nečestne alebo, dokonca, na úkor druhého. Žiaci nie sú vnímaví na vlastnú zodpovednosť za výsledky (nielen vlastnej) práce. V komunikácii a pri riešení problémov či požiadavke na samostatnú činnosť sa nesprávajú tvorivo a pragmaticky, resp. tradičné učenie je pre kreatívnych žiakov často príliš limitujúce.

Dané zistenia boli mojím východiskom pri aplikácii metódy a jedným z cieľov tejto aplikácie bola zmena, resp. eliminácia daného stavu.

Pri realizácii projektovej metódy cez konkrétne projekty tak, ako ich predkladám, som vychádzala z nasledovného:

- učím na strednej odbornej škole stavebného zamerania,
- žiakom je blízky grafický či výtvarný prejav, mnohí z nich výrazne inklinujú k tomuto typu prejavu, nedá sa to však paušalizovať,
- dejepis je podľa ŠkVP pokrytý dotáciou 2 hodiny týždenne v dvoch ročníkoch (1. a 2. ročník strednej odbornej školy),

- zvažujem medzipredmetové vzťahy nielen z hľadiska tých, ktoré učím, ale aj iných vzhľadom na zameranie školy (stavebníctvo, architektúra),
- projekty napriek tomu považujem za univerzálne, využiteľné na viacerých typoch a stupňoch škôl,
- rovnako ich nastavenie umožňuje istú univerzálnosť v oblasti tematických celkov i v oblasti konkrétneho spracovania.

V nadväznosti na to je možné povedať, že dané projekty ako i projektová metóda všeobecne nie sú limitované, na ich realizáciu z hľadiska učiteľa nie sú potrebné špeciálne kompetencie, skúsenosti. Projekty môžu klásť istý nárok napríklad na ovládanie normy STN ISO 690 (tzv. citačnej), predpokladám však, že učitelia pravidiel citovania ovládajú, resp. poznajú zdroje, ktoré toto upravujú. Z pohľadu žiakov som sa opierala o to, že s danými pravidlami sa oboznámili na hodinách slovenského jazyka v prvom ročníku strednej školy. (Osobne, ak to neboli študenti, ktorých som ja učila slovenčinu, ale iba dejepis, nepovažovala som za problém pri zadávaní projektu im dané pravidlá krátko vysvetliť.) Keďže jedným z cieľov konkrétnej aplikácie projektovej metódy v tomto prípade je naučiť žiakov pracovať s rôznymi typmi zdrojov (čo považujem za významný medzipredmetový aspekt), vediem ich k tomu, aby dané ovládali, či už ide o knižné zdroje, periodické zdroje alebo zdroje internetové.

Podotýkam, že nie v každej triede som aplikovala všetky projekty a nie každý polrok som aplikovala oba projekty termínované na ten-ktorý polrok v určitom ročníku.

2.2 Špecifikácie cieľovej skupiny

Projekty sú určené pre nasledovné kategórie:

- **(Pod)kategória pedagóg. zamestnancov:** učiteľ pre nižšie stredné odborné vzdelávanie, stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné všeobecné vzdelávanie, úplné stredné odborné vzdelávanie a učiteľ pre vyššie odborné vzdelávanie (učiteľ strednej školy).
- **Vzdelávacia oblasť:** Človeka a spoločnosť.
- **Prierezové témy:** Osobnostný a sociálny rozvoj. Mediálna výchova. Multikultúrna výchova. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti.
- **Škola:** stredná škola.
- **Ročník:** prvý, druhý.
- **Vyučovací predmet:** dejepis.

To, že som ja realizovala dané projekty v rámci vyššie špecifikovaných kategórií, podľa môjho názoru nevylučuje ich realizáciu na inom stupni školy (druhý stupeň základnej školy),

v inom ročníku (deviaty?), v inej (pod)kategórii učiteľa (**učiteľ** pre nižšie stredné vzdelávanie (učiteľ druhého stupňa základnej školy), či na inom predmete (občianska náuka).

2.3 Ciele

a) všeobecne formulované

- Sprostredkovať žiakom istú sumu vedomostí z daného odboru.
- Rozvinúť u žiakov také kompetencie a zručnosti, ktoré sú využiteľné v ich ďalšej praxi, štúdiu, efektívnom spoločenskom uplatnení i osobnom živote.

(Vedieť si stanoviť krátkodobé i dlhodobé ciele; vedieť metodicky pracovať tak, aby dané postupy jedinec priviedli k cieľu; prinášať také návrhy a nápady, ktoré vedú k cieľu alebo zefektívňujú či skvalitňujú už dané; zlepšovať a zefektívňovať vlastnú výkonnosť; vedieť identifikovať nedostatky vo svojej práci, odstraňovať ich a zlepšovať svoje výkony; byť schopný adekvátne reagovať na objektívnu kritiku, pripomienky a návrhy; produktívne a konštruktívne myslieť i konať; vedieť formulovať problém a prispievať k jeho riešeniu; byť schopný sebahodnotenia a sebakontroly, opierať sa pritom o sebapoznanie a zdravú sebadôveru; zároveň byť schopný kontroly a objektívneho hodnotenia iných; vedieť objektívne posudzovať názory a konanie druhých; byť schopný samostatnej práce i spolupráce; samostatne sa rozhodovať a niesť dôsledky svojich rozhodnutí; byť členom tímu, podieľať sa na tímovej činnosti, zefektívňovať ju svojimi návrhmi; byť schopný istého tímového líderstva, alebo aspoň schopný – ako člen tímu – spolupodieľať sa na celkovom výsledku; byť si vedomý vlastnej zodpovednosti za výsledok svojej práce; akceptovať hierarchiu a nadriadených, plniť určené úlohy; pracovať na svojom osobnostnom rozvoji a neustále sa učiť; byť flexibilný, adaptabilný a inovatívny; byť si vedomý (akýchkoľvek) dôsledkov svojej činnosti, aj negatívnych (napr. v oblasti životného prostredia); pri práci s informáciami byť kritický, vedieť si ich overiť; samostatne získavať informácie a vedieť ich triediť a využívať; byť schopný sprostredkovať informácie pracovať s rôznymi zdrojmi informácií; byť schopný divergentného myslenia (schopný produkovať rôznorodé odpovede a riešenia); byť schopný myslenia konvergentného, teda vedieť identifikovať správnu odpoveď alebo najlepšiu možnú odpoveď či najlepšie možné alebo optimálne riešenie; vedieť efektívne a konštruktívne riešiť prípadné konflikty, resp. im predchádzať; v komunikácii sa vyhýbať stereotypom (napr. rodovým), predsudkom, byť ohľaduplný, tolerantný a ústretový; vedieť ľudí motivovať a inšpirovať.)

- Zefektívniť prostredníctvom konkrétneho projektu (spolu)prácu žiakov, ich schopnosť tímovej práce (teamwork), organizácie času (timemanagement), resp. rozvinúť ich manažérske (organizačné) zručnosti a realizovať činnosti zamerané na rozvoj tvorivosti a identifikovať tak prostredníctvom konkrétneho projektu metódu a postupy, ktoré by viedli k dosiahnutiu cieľa.
- Navrhnuť využitie takej metódy, ktorá by podľa mňa viedla k dosiahnutiu formulovaných cieľov.
- Implementovať ju do edukačného procesu, realizovať konkrétny projekt.

- Zhodnotiť implementáciu komplexnej metódy do edukačného procesu, dosiahnutie cieľov.
- Formulovať odporúčania pre prax na základe získanej spätnej väzby.

b) „projektové“

- Keďže ide prioritne o projekty vo vyučovacom predmete dejepis, jedným z cieľov bolo, aby žiaci získali isté nové poznatky a vedomosti z danej oblasti.
- Aby tieto poznatky získali zaujímavou a pre nich atraktívnou formou a tak som prispela k väčšej efektívnosti získaných poznatkov.
- Projektové vyučovanie v tejto podobe by malo priniesť rozvoj tvorivosti žiakov a interiorizáciu ich motivácie.
- V mnou zvolenom type projektov som zároveň prepojila didaktickú náplň viacerých vyučovacích predmetov (dejepis, občianska náuka, etická výchova, informatika) a tak som sa snažila posilniť medzipredmetové väzby, ktoré považujem za zásadnú súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu.
- Mojm cieľom bolo zároveň overiť si, do akej miery je táto metóda prínosná pre edukačný proces a do akej miery prinesie želané výsledky.
- Rovnako som chcela overiť opodstatnenosť projektového vyučovania na type školy, kde vyučujem, z hľadiska predmetov, ktoré vyučujem a zistiť ich využiteľnosť, resp. prípadné diferencie medzi triedami rozličných odborov.
- Získať spätnú väzbu od žiakov a zároveň si overiť, či sú schopní explicitne si uvedomiť benefity vyplývajúce z účasti na tomto type vyučovania.
- Mojm cieľom tiež bolo zistiť, či práca na projekte bude odrážať vystupovanie žiakov v (triednom) kolektíve i individuálne a ich statusy v triede a či bude týmto ovplyvnená.

3 REALIZÁCIA

Projekty

Realizovala som niekoľko projektov, v práci sa venujem štyrom:

- Individuálne projekty (1. polrok 1. ročníka, resp. na princípe dobrovoľnosti aj nasledujúce),
- „Vedecká konferencia“ (2. polrok 1. ročníka),
- „Antológia“ (1. polrok 2. ročníka),
- „Timebook“ (2. polrok 2. ročníka).

Mojím pôvodným zámerom bolo realizovať podľa vyššie uvedeného harmonogramu v každej triede počas dvoch ročníkov vyučovania dejepisu príslušný projekt (keďže projekty na seba istým spôsobom nadväzujú), to sa mi však zatiaľ - až na jednu výnimku - nepodarilo. Z hľadiska realizácie som najčastejšie realizovala, resp. realizujem projekty „Timebook“ a „Individuálne projekty“ – počas niekoľkých šk. rokov, vo viacerých triedach a s väčším počtom študentov.

Medzipredmetové väzby

Vzhľadom na to, že učím na strednej škole stavebného typu, z môjho pohľadu ide o nasledovné:

1. slovenský jazyk a literatúra - rečnícky štýl,
 - prezentačné zručnosti,
 - literatúra (napr. nositelia Nobelovej ceny za literatúru);
2. etická výchova – komunikačné zručnosti,
 - rozvoj sebadôvery,
 - sebahodnotenie,
 - empatia,
 - asertívne správanie,
 - etické hodnoty spolupráce;
3. odborné stavebné predmety – dejiny architektúry,
 - významné osobnosti a stavby;
4. občianska náuka (náuka o spoločnosti) – dejiny kultúry;

5. IKT – dejiny techniky,

- aplikácia práce s PC;

6. telesná a športová výchova – dejiny športu,

– významné športové súťaže a úspechy,

– významní športovci.

V rámci medzipredmetových väzieb sa ukázalo, že niektoré produkty zároveň môžem využiť na iných vyučovacích predmetoch – napr. puzzle môžem využiť na etickej výchove - motivácia na hodine venovanej tvorivosti a medziľudským vzťahom (viď Príloha 6), karikatúry (viď Príloha 8) na hodinách slovenského jazyka a literatúry (charakteristika, karikatúra).

3.1 Individuálne projekty

Zadanie úlohy:

Úlohou žiakov je vytvoriť produkt – či už vo forme prezentácie, textového súboru alebo v inej grafickej podobe na tému, ktorú si vybrali z ponuky zverejnenej na stránke školy (v našom školskom časopise).

Cieľ:

- implementácia tvorivej výchovy a vzdelávania do výchovno-vzdelávacieho procesu,
- riešenie problémovej úlohy,
- rozvoj tvorivých schopností, myslenia žiakov,
- snaha naučiť žiakov vypracovávať jednoduché zadania, tvoriť, naučiť prácu so zdrojmi, formulovať a štruktúrovať odborný text a, v neposlednom rade to, aby si svojím spôsobom osvojili odbornú tému, ktorá ich zaujíma a v procese osvojenia figurovali ako subjekt.

Charakteristika projektu:

- konštruktívny (tvorba produktu),
- individuálny,
- kombinovaný (možnosť práce doma aj v škole),
- strednodobý (cca 2 týždne až mesiac).

Motivácia:

- možnosť získať dobrú známku,
- formulácia cieľov projektu, akási a priori odpoveď na otázky „Prečo by som mal/a robiť daný projekt? Načo mi to bude?“,

- zdôraznenie prepojenosti na neskoršiu prax,
- zdôraznenie kompetencií a zručností,
- maximálny dôraz na medzipredmetové vzťahy.

Cieľová skupina:

- študenti 1. a 2. ročníka strednej školy na vyučovacom predmete dejepis (dané však nie je podmienkou, závisí od časovej dotácie predmetu na rôznych typoch škôl),
- v 2. polroku 1. ročníka a v 2. ročníku na princípe dobrovoľnosti (viď Príloha 1),

Predpokladané prostriedky:

- nie sú.

Kritériá hodnotenia:

- celková úroveň produktu,
- úroveň spracovania,
- práca so zdrojmi a ich uvádzanie,
- pri niektorých projektoch originalita a nápaditosť,
- obsažnosť.

Realizácia:

Daný typ projektu realizujem prakticky v každom školskom roku už niekoľko rokov. Spravidla ako viac-menej povinný v 1. polroku 1. ročníka – aj vzhľadom na kompetencie, zručnosti a ciele súvisiace s projektom, ktoré sú však využiteľné počas ďalších rokov štúdia. (Vid' všeobecné a projektové ciele uvedené vyššie.) Vzhľadom na záujem študentov poskytujem možnosť na individuálny projekt v rozličnej forme aj v ďalších polrokoch 1. a 2. ročníka.

Študenti majú možnosť spracovania určitej témy (Publikovanej aj na internete prostredníctvom školského internetového časopisu – Príloha 1) rozličnou formou – textovou, grafickou, prezentačnou, či interaktívnou. Ukázalo sa, že to chápu ako príležitosť získať dobrú známku do hodnotenia.

V prípade (spomínaných) dobrovoľných projektov majú žiaci stanovený konečný termín na odovzdanie, pričom projekty môžu odovzdať kedykoľvek do tohto termínu.

Hodnotenie, prínosy:

Ciele, ktoré som si stanovila pred realizáciou projektu, som dosiahla, hoci nie všetci žiaci sa zapojili s rovnakou úspešnosťou. Úroveň projektov bola rôzna.

Pri tomto type projektu som robila len jednoduchú spätnú väzbu s cieľom upozorniť žiakov na benefity vyplývajúce z práce. (Tu som ich formulovala v časti „Ciele projektu“, resp. „všeobecne formulované ciele v predch. kapitole.“)

Odporúčania:

- oprieť sa o teoretickú prípravu – vysvetlenie práce so zdrojmi a formálnych zásad (Písanie projektu neznamená jeho mechanické opisovanie z {knižného} zdroja);
- overiť si, do akej miery žiaci pracovali s internetom, spočiatku som mala skúsenosť, že žiaci celé práce kopírovali (napr. referaty.sk), v ďalších šk. rokoch som ich upozornila vopred, aby sa danému vyhli;
- po skončení aktivity robiť aspoň jednoduchú spätnú väzbu a reflexiu a spolu so žiakmi tiež formulovať nielen hodnotenie projektu, ale klásť i dôraz na uvedomenie si kompetencií a zručností, ktoré žiaci rozvíjali.

3.2 Vedecká konferencia

Zadanie úlohy:

Podstatou projektu „Vedecká konferencia“ je simulácia skutočnej vedeckej konferencie. Ide o projekt určený dvojiciam, resp. trojiciam študentov a sumárne celej triede. V rámci triedy som určila tému, na ktorú si mali jednotlivé dvojice/trojice pripraviť príspevky. Opierali sa o zoznam príspevkov k danej téme, na ktoré sa mohli „zapísať“ podľa zoznamu. Určila som termín „konferencie“, žiaci si pripravovali vystúpenia v trvaní max. 10 minút. Čas na prípravu bol cca 3 - 4 týždne, počas ktorých mohli priebežne konzultovať, vytvárať vystúpenia, pracovať so zdrojmi.

Ako téma sa mi osvedčila regionálna história – konkrétne dejiny Trnavy, keďže som tým dosiahla ďalší z výchovno-vzdelávacích cieľov tak, ako je stanovený v ŠkVP – oboznámiť žiakov s dejinami mesta, kde bývajú resp. študujú. (viď Príloha 2)

Ďalším zaujímavým okruhom je okruh nazvaný „Zaujímavé ženy v dejinách“ (Príloha 3) – takto zvolená téma mi zároveň umožnila pokryť problematiku tzv. gender studies, otázky rodových stereotypov. Táto problematika mi tiež poskytla priestor (pred realizáciou projektu alebo po realizácii) projektu na hodinách dejepisu využiť medzipredmetové vzťahy s etickou výchovou a na hodinách etickej výchovy. Pri tejto téme som akceptovala aj iniciatívu žiakov, ak sami prišli s konkrétnym návrhom na osobnosť, o ktorej by chceli mať príspevok.

Cieľ:

- implementácia tvorivej výchovy a vzdelávania do výchovno-vzdelávacieho procesu,
- riešenie problémovej úlohy,
- rozvoj tvorivých schopností, myslenia žiakov,
- rozvoj schopnosti spolupráce a kooperácie,
- nácvik verejného vystúpenia a efektívneho diskutovania,
- oboznámenie sa s regionálnymi dejinami, resp. riešenie otázky tzv. gender,
- simulácia reálnej udalosti – vedeckej konferencie.

Charakteristika projektu:

- konštruktívny (tvorba príspevkov),
- párový,
- kombinovaný (možnosť práce doma aj v škole),
- strednodobý (cca 3 týždne až mesiac).

Motivácia:

- možnosť získať dobrú známku,
- formulácia cieľov projektu, akási a priori odpoveď na otázky „Prečo by som mal/a robiť daný projekt? Načo mi to bude?“,
- maximálne možné zdôraznenie prepojenosti na neskoršiu prax, kompetencie a zručnosti využiteľné i v ďalšom živote,
- ergo zdôraznenie kompetencií a zručností,
- maximálny dôraz na medzipredmetové vzťahy,
- prepojenie na predchádzajúci projekt, ak bol zrealizovaný,
- zdôraznenie momentu hry a simulácie reality.

Cieľová skupina:

- študenti 1. a 2. ročníka strednej školy na vyučovacom predmete dejepis (dané však nie je podmienkou, závisí od časovej dotácie predmetu na rôznych typoch škôl).

Predpokladané prostriedky:

- v prípade záujmu žiakov dataprojektor.

Kritériá hodnotenia:

- celková úroveň vystúpení,
- úroveň spracovania,
- práca so zdrojmi a ich uvádzanie,
- schopnosť zapájať sa do diskusie.

Realizácia:

Projekt bol odpilotovaný v niekoľkých paralelných triedach prvého ročníka strednej školy v rámci predmetu dejepis - v 2. polroku šk. roka. Nevylučuje sa i jeho realizácia v inom časovom období a ročníku, ja som pristúpila k tomuto obdobiu vzhľadom na moju koncepciu vyučovania predmetu a možnosti časovo-tematického plánu.

Žiakov som rozdelila do dvojíc resp. do trojíc. Pri rozdeľovaní sme postupovali spolu, vychádzali sme aj z toho, kto je s kým kamarát, resp. sme vytvárali dvojice/trojice pri zohľadnení toho, kde žiaci bývajú – máme aj študentov ubytovaných na školskom internáte, aj dochádzajúcich z rozličných okolitých obcí. Pre ľahšiu spoluprácu bol toto do istej miery kľúč.

Žiakom bola zadaná úloha projektu a inštrukcie, čo zabralo približne polovicu vyučovacej hodiny. Dostali k dispozícii papier s okruhmi príspevkov, na ktorý sa mali do nasledujúcej vyučovacej hodiny zapísať k daným príspevkom. Boli upozornení na to, že zapísané okruhy si prakticky nemôžu zmeniť, iba v prípade, že sa nájde dvojica/trojica, ktorá si s nimi okruh vymení – aj to v dostatočnom časovom predstihu a po konzultácii so mnou.

Bol stanovený predbežný termín „konferencie“, čo bolo cca o 3 - 4 týždne. V tomto časovom rozpätí sa žiaci pripravovali, chodili konzultovať, resp. si požičiavať knihy či časopisy – v škole odoberáme Historickú revue, resp. vlastnime niekoľko kníh o dejinách Trnavy. Zároveň sa mohli spoliehať na internetové a knižničné zdroje, ktoré však vo svojom príspevku či na osobitnom papieri museli uviesť v súlade s príslušnou normou.

K dátumu konania „konferencie“ boli pripravení, vystúpenia viac-menej naplnili očakávania. Samotné konanie „konferencie“ však nepokrylo jednu vyučovaciu hodinu, ani dve (ako som predpokladala ja), ale tri vyučovacie hodiny dejepisu – spolu s reflexiou aktivity. Keďže však v časovo-tematickom pláne máme zakomponované diskusné témy, resp. hodiny venované dejinám Trnavy, spomínané časové trvanie „konferencie“ mi nespôsobilo väčšie problémy.

Žiaci dopredu vedeli čo a ako sa bude hodnotiť, poznali kritériá hodnotenia.

Hodnotenie, prínosy:

Ciele, ktoré som si stanovila pred realizáciou projektu, som dosiahla, hoci nie všetci žiaci sa zapojili s rovnakou úspešnosťou. Úroveň príspevkov bola diferencovaná. Niektoré príspevky boli prepracovanejšie, iné povrchnejšie. Niektoré dvojice/trojice svoje vystúpenie podložili aj PowerPointovou prezentáciou – bola to jedna z možností, ktoré mali. Avšak, aj príspevky, ktoré boli iba verbálne, často dosahovali vysokú úroveň – záviselo to aj od prezentačných schopností vystupujúcich. Čo sa týka diskusií ku „konferenčným príspevkom“, rovnako boli diferencie, s ktorými som však vopred počítala – diskusie ovplyvnili znalosti „pléna“, keďže nie každý sa vedel vyjadriť k viacerým témam.

Konferencii som „predsedala“ ja, dopredu som určila poradie vystupujúcich, resp. sme vychádzali zo zoznamu tém.

Za nevyhnutú súčasť projektov, ktoré realizujem, považujem tzv. reflexiu – spätnú väzbu – kompetencia (seba)hodnotenia žiakov je tiež jedným z cieľov projektu.

Významným cieľom projektu pre mňa bola aj akási „hra“ – hrali sme sa na vedcov vystupujúcich na konferencii. Zároveň sme tak nasimulovali reálne dianie.

Odporúčania:

- odporúčam tento typ aktivity nerobiť v prvom polroku prvého ročníka strednej školy, keďže žiaci by sa mali lepšie poznať a mať už základné vedomosti – napríklad o pravidlách citovania a práci s literatúrou (zvyčajne sa dané preberá na hodinách slovenského jazyka);
- ak bol v danej triede zrealizovaný predchádzajúci alebo iný projekt, pri motivácii som sa dôsledne oprela práve o spätnú väzbu z tohto predch. projektu a uvedomenie si, čo sa žiaci pri predchádzajúcom projekte naučili, čo účasťou na ňom získali;
- snažila som sa vyhnúť konzultovaniu v priebehu vyučovacích hodín – osobne mám (štandardne, nie vzhľadom na projekt) vyčlenený čas, kedy žiaci vedia, že som k dispozícii na konzultovanie a pod., zároveň tým kladiem dôraz na iniciatívnosť a samostatnosť,

- po skončení aktivity považujem za dôležité robiť spätnú väzbu a reflexiu a spolu so žiakmi tiež formulovať nielen hodnotenie projektu, ale klásť i dôraz na uvedomenie si kompetencií a zručností, ktoré žiaci rozvíjali, pričom otázky je možné klásť ústne i písomne.

(Otázky k reflexii - príklad Ako sa vám pracovalo na projekte? Opíšte fázy tvorby produktu, ako ste postupovali od zadania až po finálny výstup. Ako sa vám pracovalo? Bolo ťažké sa dohodnúť na systéme spolupráce? Akými fázami prechádzala práca? Pracoval niekto viac alebo menej? Mali ste medzi sebou nejaké konflikty? Čo vás najviac bavilo? Čo z práce na projekte sa vám najviac páčilo? Čo bolo pre vás ťažké, resp. najťažšie? Kde a ako ste začali hľadať informácie? Dozvedeli ste sa vďaka práci na projekte niečo nové? Vidíte v projekte/zadaní prepojenie aj s inými vyučovacími predmetmi? Pokúste sa v tomto zadaní nájsť aj prepojenie na iné vyučovacie predmety. Na aké napríklad?)

3.3 Antológia

Zadanie úlohy:

Podstatou projektu „Antológia“ je tvorba antológie, ktorú pre účely tohto projektu chápem ako „výber z literárnych diel, prípadne úryvkov osvetľujúcich určitú tému, typ tvorby alebo epochu“ (Online slovník.Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra. [28. 10. 2012] Dostupné na: <http://slovníky.korpus.sk/?w=antol%C3%B3gia&c=s132>). Úlohou žiakov je takúto „antológiu“ vytvoriť, čiže zozbierať príspevky k vopred vybranej alebo určenej téme a tieto „zviazať“ do publikácie. Ide vyložené o súbor textov. Týmto spôsobom, realizáciou a formálnym usporiadaním sa daný projekt zaraďuje medzi projekty „Vedecká konferencia“ a „Timebook“ – je akýmsi ich prienikom. V mojom časovom plánovaní pokrýva prvý polrok druhého ročníka. Práve z daného načasovania som vychádzala pri formulovaní tém „antológie“, pokrývam tak tematické celky preberané približne v prvom polroku druhého ročníka – Svet sa mení (v 2. polovici 19. storočia), Občianska vojna v USA, Svet pred 1. svetovou vojnou, Prvá svetová vojna, Medzivojnový vývoj u nás i vo svete a Druhá svetová vojna. Tak sa mi podarilo naplniť jeden z cieľov, ktoré som si v súvislosti s touto aktivitou stanovila – témy, udalosti a historické dianie preberané priebežne na vyučovacích hodinách zopakovať, utvrdiť, upevniť inou formou – formou, pri ktorej budú žiaci aktívnejší, stanú sa subjektmi vzdelávania a budú pracovať iniciatívne a samostatne.

Zároveň som chcela využiť medzipredmetový vzťah so slovenským jazykom – požiadavka na príspevky v „antológii“ bola limitovaná formou eseje, pričom som - ako slovenčinárka - esej ako žáner žiakom vysvetlila.

Cieľ:

- implementácia tvorivej výchovy a vzdelávania do výchovno-vzdelávacieho procesu,
- riešenie problémovej úlohy,
- rozvoj tvorivých schopností, myslenia žiakov,
- rozvoj schopnosti spolupráce a kooperácie,
- tvorba textov, referátov, resp. esejí.

Charakteristika projektu:

- konštruktívny (tvorba príspevkov),
- skupinový, resp. párový,
- kombinovaný (možnosť práce doma aj v škole),
- strednodobý (cca 4 až 6 týždňov).

Motivácia:

- možnosť získať dobrú známku,
- formulácia cieľov projektu, akási a priori odpoveď na otázky „Prečo by som mal/a robiť daný projekt? Načo mi to bude?“,
- zdôraznenie prepojenosti na neskoršiu prax,
- zdôraznenie kompetencií a zručností,
- maximálny dôraz na medzipredmetové vzťahy,
- prepojenie na predchádzajúci projekt, ak bol zrealizovaný,
- zdôraznenie momentu hry a simulácie reality,
- riadený rozhovor o aktuálnych udalostiach (šport a pod.).

Cieľová skupina:

- študenti 2. ročníka strednej školy na vyučovacom predmete dejepis (dané však nie je podmienkou, závisí od časovej dotácie predmetu na rôznych typoch škôl).

Predpokladané prostriedky:

- nie sú.

Kritériá hodnotenia:

- celková úroveň „antológií“,
- úroveň spracovania,
- práca so zdrojmi a ich uvádzanie,
- úroveň esejí.

Realizácia:

Projekt bol odpilotovaný v dvoch triedach 2. ročníka strednej školy v rámci predmetu dejepis - 1. polroku šk. roka. Nevylučuje sa i jeho realizácia v inom časovom období a ročníku, ja som pristúpila k tomuto obdobiu vzhľadom na moju koncepciu vyučovania predmetu a možnosti časovo-tematického plánu.

Triedu som rozdelila na dve polovice, produktom mali byť dve antológie, každá cca po 8 príspevkov. Žiaci dostali na výber, či chcú na príspevkoch pracovať individuálne alebo vo dvojiciach, mali obe možnosti, v prípade dvojíc som však požadovaný rozsah navýšila o počet strán (jednotlivci 3 – 4 strany, dvojice 6 – 7 strán). Boli oboznámení so zadáním úlohy a časovým harmonogramom. Rovnako boli oboznámení s pojmami „antológia“ a „esej“

a princípmi ich tvorby. Príklady k zadaniam (v tomto prípade eseje) zvyknem žiakom zasielať aj na tzv. triedny mail, ktorý má založená každá trieda.

Kľúčom na delenie triedy na dve polovice bola abeceda, v rámci skupiny sa už na prípadné dvojice mohli dohodnúť sami.

Žiakom som poskytla témy na „antológiu“ a čas a priestor do budúcej hodiny premyslieť si nielen rozdelenie na dvojice, ale i výber nosnej témy pre „antológiu“ tej-ktorej skupiny. Študenti dostali k dispozícii hárok s témami (viď Príloha 4). Na nasledujúcej hodine sme si stanovili časový harmonogram, termín odovzdania a prezentácií „antológií“, ako aj dvojice a témy. Študentov som informovala o možnosti konzultácií v priebehu tvorby príspevkov.

Boli upozornení na to, že zapísané okruhy si prakticky nemôžu zmeniť. Zároveň boli oboznámení s finalizáciou – jednotlivé príspevky v danej skupine spojíme (zošívачkou, obalom, resp. iným systémom viazania), čo sme aj urobili a produkt neskôr sprístupnili – napr. zavesením na triednu nástenku.

Hodnotenie, prínosy:

Na určenú vyučovaciu hodinu, resp. dve si študenti priniesli hotové antológie, nasledovala ich prezentácia a rozbor. V jednom prípade som si prezentáciu „antológií“ načasovala na poslednú hodinu pred odchodom na vianočné prázdniny, čo sa ukázalo ako optimálne.

Nie všetky príspevky mali vynikajúcu úroveň, vždy som však žiakom mohla dať pozitívnu spätnú väzbu, čo umožnilo aj slabším žiakom zažiť pocit úspechu. Našli sa aj žiaci, ktorí prácu do veľkej miery „odflákli“ – to sa prejavilo na ich hodnotení, ale zároveň mi to dalo spätnú väzbu – pri ďalšom zadávaní projektu som zintenzívnila motiváciu a viac priestoru a času venovala otázke benefitov, resp. dopredu som im poskytovala argumenty prečo prácu robiť a v rámci možností samostatne a dôsledne.

Odporúčania:

- dôsledne motivovať žiakov a upozorniť ich na to, prečo sa neoplatí podvádzať a byť nedôsledný pri vypracovaní zadania;
- uskutočniť spätnú väzbu;
- zdôrazniť nadväznosť na predchádzajúci projekt, ak bol v danej triede uskutočnený - ak bol v danej triede zrealizovaný predchádzajúci alebo iný projekt, pri motivácii som sa dôsledne oprela práve o spätnú väzbu z tohto predch. projektu a uvedomenie si, čo sa žiaci pri predchádzajúcom projekte naučili, čo účasťou na ňom získali.

3.4 Timebook

Zadanie úlohy:

Projekt je nazvaný „Timebook“, čo vytvára analógiu k aktuálnej popularite siete „Facebook“. Zároveň ide o spojenie slov „time“ (=čas) a „book“ (=kniha), čiže ide o akúsi „knihu“ o „čase“ – v tomto prípade o štyroch dekádach 20. storočia. Táto „kniha o čase“ je venovaná 50., 60., 70. a 80. rokom 20. storočia – komplexnej charakteristike jednotlivých dekád.

Úlohou žiakov je vytvoriť akúsi „knihu“ o štyroch dekádach 2. polovice 20. storočia, pričom jej štruktúru nemajú presne danú, mali by však začať politicko-spoločenským dianím a udalosťami v príslušnej dekáde 20. storočia.

Ďalej sa študenti zamerajú na všetky alebo niektoré z nasledujúcich okruhov: dejiny, spoločnosť, trendy, vynálezy, technika, kultúra, umenie, hudba, film, móda, zaujímavosti, šport...

Spôsob realizácie, obsahová a formálna stránka sú stanovené iba približne, podmienkou je podoba knihy, resp. virtuálnej publikácie. Celkové stvárnenie je plne v kompetencii jednotlivých pracovných skupín.

Ako je už z predchádzajúceho zrejmé, projekt je prácou skupinovou. Žiaci triedy sú rozdelení do štyroch skupín, pričom osobne som postupovala delením podľa abecedy – vzhľadom na povahu a ciele projektu som sa a priori snažila zamedziť vzniku skupín na princípe kamarátskych väzieb a dohôd. Naopak, cieľom bolo vytvoriť rôznorodé skupiny na relatívne náhodnom princípe – toto v podstate členenie podľa abecedy umožňovalo. Išlo o rôznorodosť z hľadiska pohlavia, prospechu, sociálnych väzieb v triede, záujmov a preferencií, čo tiež zodpovedalo cieľom projektu.

Každá skupina má určené svoje obdobie, ktoré spracováva do „knihy“.

Cieľ:

Cieľom projektu z môjho pohľadu bol rozvoj manažérskych či sociálnych kompetencií a rozvoj tvorivosti žiakov a teda:

- implementácia tvorivej výchovy a vzdelávania do výchovno-vzdelávacieho procesu,
- riešenie problémovej úlohy,
- rozvoj tvorivých schopností, myslenia žiakov,
- rozvoj komunikačných zručností a kompetencií,
- rozvoj schopnosti spolupráce a kooperácie.

Cieľom projektu totiž je aj nastavenie takých situácií, v ktorých žiaci získajú – ale to až pri vyhodnocovaní projektu a reflexii – spätnú väzbu na samých seba a svojich spolužiakov.

Jednou z kompetencií, ktoré sú cieľom projektu a ktoré si žiaci „mimovoľne“ osvoja počas realizácie projektu, je schopnosť „timemanagementu“, organizácie práce, jej plánovania, koordinácie, finalizácie, resp. záverečnej prezentácie. Nielen v školských podmienkach, ale aj v praktickom a profesijnom živote je schopnosť účinnej organizácie času jednou z kľúčových pre výsledok práce, efektivitu a úspešnosť. Zároveň je projekt nastavený tak, aby si žiaci uvedomili, že v podmienkach kooperácie je z hľadiska organizácie tímovej práce rozhodujúcim „najslabší“ článok tímu, čiže nedostatočná organizácia práce na svojej časti projektu, isté časové zaostávanie, môžu svojím spôsobom ohroziť celú skupinu.

V prvom rade som sa však snažila posilniť tzv. tímového ducha, aktivita je zároveň akýmsi „teambuildingom“, je zameraná na podporu tzv. teamvork – tímovej práce, kompetencií a zručností s tým súvisiacich (pracovať v skupine ľudí, nieť svoj diel zodpovednosti za celkový výsledok, vedieť kooperovať, spolupracovať, komunikovať v skupine). Ide tu o simuláciu reálneho pracovného života, kde sa flexibilita a schopnosť tímovej práce bez straty vlastnej individuality považujú často za nevyhnutnosť.

Charakteristika projektu:

- konštruktívny (tvorba produktu),
- skupinový,
- kombinovaný (možnosť práce doma aj v škole),
- strednodobý (cca 5 – 6 týždňov).

Táto aktivita, tak ako som ju nastavila, mi zároveň poskytla a poskytuje cenné informácie o fungovaní tried, skupín a reflexiu mne ako pedagógovi.

Pred zadaním projektu som predpokladala, že – analogicky k iným sociálnym spoločenstvám – sa aj v tej-ktorej skupine spontánne vyprofilujú statusy jej členov. Ak hovoríme o systéme individuálnych rol, tak som predpokladala, že pozície rolí v skupine pri tomto projekte sú odrazom pozícií a rolového zaradenia jednotlivých žiakov v triede. Pri zadávaní projektu som zároveň predpokladala, že sa v skupine prirodzene vyformuje akýsi jej líder – záviselo to však od zloženia skupiny. Čiže miera hierarchizácie členov skupiny sa môže pohybovať od takmer rovnakého fungovania všetkých jej členov až po selekciu lídra, teda člena skupiny, ktorý bude prideliť úlohy, koordinovať prácu a tvorbu výsledného produktu.

Tiež som však predpokladala, že sa v skupinách (hoci nie v každej) objavia aj takí žiaci, ktorí budú mať – viac či menej úspešnú – tendenciu „schovať sa“ za aktívnejších členov skupiny. Zároveň som sa však „spoliehala“ na autoregulačné mechanizmy každej skupiny, ktorá buď vytvorí tlak na týchto jedincov, alebo pri záverečnej reflexii bude natoľko objektívna, že na (ne)činnosť spomínaných žiakov upozorní.

Očakávala som tiež, že v prípade niektorých žiakov bude tendencia nepracovať nadpriemerne v pomere k ostatným členom skupiny, skôr úlohu „odfláknúť“ – ak by tomu tak bolo, spoliehala som sa na reflexiu do tej miery, že pozitívnym efektom pre žiakov bude aj uvedomenie si dôsledkov takéhoto konania a jeho vplyv na (ne)úspech celej skupiny a skupinového projektu. Zároveň som však a priori nechcela vylúčiť ani takú možnosť, ktorá pripúšťala schopnosť skupiny vyvinúť istý tlak, ktorý by v konečnom dôsledku viedol k zefektívneniu činnosti a skvalitneniu plnenia svojich zadaní zo strany jednotlivých členov skupiny.

Keďže som tiež predpokladala, že práca a úsilie jednotlivých členov skupiny bude odrážať ich osobnostné charakteristiky a prístup k plneniu úloh vo vyučovacom procese ako takom, celkovému prístupu k ich individuálnej práci v škole, očakávala som, že toto sa prejaví i na ich práci v skupine.

Z výchovného hľadiska – s medzipredmetovým prepojením najmä na etickú výchovu – ale aj vo všeobecnom kontexte ide tiež o aplikáciu zásad fair play, kedy projekt kladie nároky aj na túto stránku – fair play medzi členmi skupiny a zároveň vo vzťahu k zadávateľovi úlohy, teda učiteľovi – práve tímová zodpovednosť zároveň vedie k obmedzeniu snahy podvádzať nejakým spôsobom, pretože v rámci tímu je každý zo žiakov okrem svojej výkonnej funkcie zároveň akýmsi kontrolným mechanizmom, resp. tím ako celok nadobúda istú samoregulačnú a samokontrolnú funkciu

Motivácia:

- možnosť získať dobrú známku,
- formulácia cieľov projektu, akási a priori odpoveď na otázky „Prečo by som mal/a robiť daný projekt? Načo mi to bude?“,

- zdôraznenie prepojenosti na neskoršiu prax,
- zdôraznenie kompetencií a zručností,
- maximálny dôraz na medzipredmetové vzťahy,
- prepojenie na predchádzajúci projekt, ak bol zrealizovaný,
- zdôraznenie momentu hry a simulácie reality,
- riadený rozhovor o aktuálnych udalostiach (šport a pod.),
- diskusia o článkoch z tlače (napr. o hokejistoch, ktorí tímovou prácou dosiahli vynikajúci výsledok – mám odložené noviny z roku 2002, ale v tomto roku aj aktuálne vzhľadom na druhé miesto na MS v hokeji, aktuálne aj motivačný obrázok – viď Príloha 5).

Cieľová skupina:

- študenti 1. a 2. ročníka strednej školy na vyučovacom predmete dejepis (dané však nie je podmienkou, závisí od časovej dotácie predmetu na rôznych typoch škôl).

Predpokladané prostriedky:

- v prípade záujmu žiakov dataprojektor.

Kritériá hodnotenia:

- celková úroveň produktu,
- obsažnosť,
- štruktúra a formálne spracovanie,
- práca v skupine a individuálny podiel na nej,
- záverečná prezentácia,
- prípadné zapojenie sa do diskusie.

Realizácia:

Projekt bol odpilotovaný v dvoch triedach 2. ročníka v rámci predmetu dejepis. Uvedené obdobie zodpovedá tematickému plánu a 2. polroku. Žiaci už mali skúsenosť s individuálnymi projektmi, ktoré absolvovali v rámci niektorej z predchádzajúcich hodín.

Pri zadávaní projektu som postupovala podľa zvoleného plánu. Jedna vyučovacia hodina bola venovaná zadaniu projektu, resp. motivácii. Žiakom bolo oznámené, že im bude zadaný skupinový projekt. Keďže z prvého polroka mali skúsenosť s individuálnymi projektmi, zadanie ich neprekvapilo.

Motiváciou k projektu bol brainstorming: Tabuľa v triede bola rozdelená na štyri časti, každá časť mala nadpis podľa príslušnej dekády (50. roky, 60. roky, 70. roky, 80. roky – pričom žiaci vedeli, že ide o 20. storočie). Úlohou žiakov bolo do príslušných blokov písať pojmy, ktoré sa im asociujú s danou dekadou. Na záver sme si vyhodnotili nápady. Ukázalo sa, že niekedy mali problém, či ten-ktorý pojem zaradiť do jednej alebo druhej dekády, čo vyriešili tým, že pojem napísali do oboch. Ukázalo sa, že dokážu napísať pomerne veľa pojmov, tie boli rôznorodé – mená osobností (Marilyn Monroe, Kennedy, Dubček...), módné

trendy (hippies), stavby, resp. budovy či organizácie (Slavín, Dom kultúry v Trnave a i.), udalosti (Černobyl, olympiády, transplantácia srdca...)

Keďže žiaci písali aj názvy kapiel, resp. spevákov, hovorili sme si aj o hudbe, pesničkách či muzikáloch – vedeli napríklad, že Elán bol nesmierne populárny v 80. rokoch, Beatles vznikli skôr a podobne.

Dalším spôsobom motivácie bola práca s obrazovým materiálom – išlo o obrázky v učebnici pre 2. ročník, staršie módné časopisy.

Nasledovalo rozdelenie žiakov do skupín – v jednej z tried sa vyskytli otázky smerujúce k deleniu podľa abecedy – žiaci by evidentne boli privítali iné delenie – ukázalo sa totiž, že dopredu vedeli odhadnúť, ktorí spolužiaci z ich skupiny sa na vypracovávaní zadania budú podieľať minimálne, čo sa zväčša potvrdilo. Zároveň však žiaci prijali môj komentár o tom, prečo som zvolila práve také delenie – pri zadávaní projektu v ďalšej triede som postupovala tak, že som delenie do skupín zdôvodnila skôr, než som žiakov rozdelila. Už pri zdôvodňovaní a zadávaní projektu som akcentovala jeden z cieľov projektu – teamwork.

Pilotovanie projektu prebiehalo približne v rozmedzí februára a marca, žiaci mali na vypracovanie približne 7 týždňov. Toto časové rozpätie sa ukázalo ako dostatočné.

Hodnotenie, prínosy:

Jednotlivým skupinám žiakov sa podarilo vytvoriť „knihy“ o príslušných dekádach, pričom úroveň spracovania bola pomerne dobrá.

Súčasne však treba konštatovať, že úroveň produktov (kníh) sa líšila od skupiny ku skupine. Niektoré skupiny žiakov preukázali viac samostatnej práce a uvažovania, keď informácie získané z rôznych zdrojov spracovali dôkladnejšie, čím získali jednotnejšiu formu a výslednú podobu. Iné skupiny sa do istej miery obmedzili iba na prácu s internetom, pričom texty získané odtiaľ upravovali len veľmi málo, čo sa odrazilo aj na výslednej (nielen grafickej) podobe produktu.

Napriek tomu, že boli poučení o práci so zdrojmi a uvádzaním zdrojov, nie všetci splnili tento čiastkový cieľ uspokojivo.

Prejavila sa kreativita žiakov – a to v celom procese tvorby produktu i na výslednom produkte. Tvorivo pristupovali ku koncipovaniu celej knihy, ale i čiastkovej grafickej úprave. Súčasne sa tak splnil cieľ rozvoja tvorivého myslenia. Na základe reflexie a spätnej väzby sa však potvrdilo, že nie všetci žiaci sa na projekte podieľali rovnakou mierou.

Žiaci získali istý prehľad v danej oblasti. Pri samotnej tvorbe produktu predovšetkým vo svojej oblasti/dekáde, pri prezentáciách aj o iných oblastiach. Samozrejme, nie všetci v rovnakej miere a do rovnakej hĺbky.

Žiaci teda získali konkrétne vedomosti o 20. storočí, resp. o vývoji a spoločenskom dianí po 2. svetovej vojne. Toto poznanie bolo navyše získané nie sprostredkované, ale „subjektívne“, vlastnou aktivitou, resp. zdieľane od spolužiakov. Projektové učenie tak poskytlo priestor na „učenie sa“, pričom bola akcentovaná aktivita žiakov, žiaci boli sami tvorcami obsahu, subjektmi procesu učenia, nie iba pasívnymi adresátmi informácií.

Reflexia v tejto oblasti bola navyše spontánna v tom zmysle, že žiaci sami živo reagovali a diskutovali o získaných informáciách. (Např. jeden žiak poznajúci „novú“ verziu populárnej piesne opísal svoje prekvapenie, keď zistil, že jedna z jeho obľúbených piesní je v podstate „prerábkou“ staršej piesne od staršieho interpreta. To viedlo žiakov samotných k spontánnej diskusii o novších verziách piesní či filmov. Následne žiaci dokázali formulovať aj svoje postoje k istému opakovaniu trendov v móde a pod.)

Z hľadiska teamwork som zistila nasledovné:

Potvrdilo sa, že vo väčšine skupín sa vyprofiloval líder, niekto, kto koordinoval prácu skupiny a ku komu smerovali všetky čiastkové príspevky. V niektorých skupinách to zároveň bol ten, kto určoval výslednú podobu produktu. Vo väčšine skupín došlo k spontánnej dohode na tom, ako budú postupovať pri konkrétnej práci, kto sa zameria na akú oblasť – tu sa potvrdil predpoklad, že jednotlivé oblasti budú viac-menej súvisieť s osobnostnými preferenciami žiakov. Čo sa týka spolupráce, overil sa môj predpoklad, že nie všetci sa rovnakou mierou zúčastnia na tvorbe výsledného produktu. To viedlo k dvom spôsobom riešenia zo strany skupiny – materiál dodaný daným „slabším článkom“ ponechali bez výraznejšej úpravy, čo viedlo k nerovnomernej úrovni „knihy“, alebo ho niekto dodatočne upravil – záviselo to od konkrétnej skupiny.

Na základe reflexie a spätnej väzby som tiež zistila, že väčšina členov skupiny si uvedomila svoju závislosť od práce ostatných. Ukázalo sa tiež, že práca v skupinách do veľkej miery odrážala prácu v triede pri bežnom vyučovaní. Resp. roly a statusy v skupine odrážali roly a statusy v triede ako takej počas školského roka – taký bol aj môj pôvodný predpoklad.

Potvrdil sa môj predpoklad, že práca v skupine a celkový výsledok budú odrážať osobnostné charakteristiky jednotlivých členov, ich vystupovanie v priebehu školského roka a celkový prístup k plneniu povinností.

To však neznamenalo, že niektorí žiaci sa neprejavili inak, ako sa prejavujú v bežnom školskom roku – zväčša v pozitívnom zmysle, čiže ich prístup k úlohe a plneniu povinností s ňou súvisiacich bol oveľa lepší než k bežným povinnostiam. Dá sa predpokladať, že to súviselo s istou netradičnosťou a (tým) aj väčšou atraktivitou úlohy.

Z hľadiska delenia do skupín sa žiakom nepozdávalo rozdelenie na inom princípe než osobných preferenciách, ale dokázali sa s tým pomerne rýchlo vyrovnávať a akceptovať to. Na prácu skupiny to malo len čiastočný vplyv – išlo najmä o tie skupiny, v ktorých boli zaradení málo aktívni žiaci, ktorí aj dovtedy laxne pristupovali k plneniu školských povinností.

Tu sa ukázal ako opodstatnený môj predpoklad, že v skupine „zafungujú“ aj isté autoregulačné mechanizmy, napr. že istý „tlak“ skupiny „prinúti“ aj týchto menej aktívnych členov k väčšej aktivite – aj v tomto prípade to však záviselo od jednotlivých skupín. V prípade menej aktívnych jednotlivcov zároveň pri záverečnej reflexii a hodnotení vedela skupina poukázať na ich podiel, resp. oni sami špecifikovali svoju (ne)činnosť.

Projekt zároveň poskytuje priestor na upevnenie vzťahov v triede, resp. medzi žiakmi, vzhľadom na kľúč delenia do skupín do veľkej miery aj medzi takými žiakmi, ktorí inak – v rámci triedy i mimo nej – nie sú vo veľmi blízkom vzťahu. Tu možno hovoriť o projekte ako o takej aktivite, ktorej zodpovedá odborný termín „teambuilding“ – aktivita, ktorá je dnes už bežnou záležitosťou v mnohých firmách najrozličnejších odvetví.

V oblasti rozvoja komunikačných zručností som uskutočnila reflexiu – až po ukončení aktivity, resp. prezentáciách projektov nasledoval rozhovor so žiakmi, kde sme si analyzovali, ako postupovali pri práci v skupine, či prišlo k prípadným konfliktom a ako boli tieto konflikty riešené. Rovnako som ich upozornila na typy a aspekty komunikácie, cez sebareflexiu si mali uvedomiť hodnoty empatie, asertivity a nedevalvujúcej komunikácie. Zároveň považujem za prínosné, že žiaci sami dokázali reflektovať svoj podiel na projekte a aj to, ako postupovali, resp. aká bola komunikácia v skupine.

Za významný benefit považujem fakt, že napriek diferencii medzi problémovou a projektovou metódou bol v projekte žiakom poskytnutý i „tréning“ riešenia problémových situácií - takéto situácie nevyhnutne nastali a je predpoklad, že v ďalšom živote sa s nimi žiaci stretnú

Odporúčania:

- z môjho pohľadu je vhodná skôr realizácia v druhom ročníku, kedy už žiaci majú viac skúseností s predmetom, v mojom prípade aj s projektmi, ale jednoznačne závisí od časovej dotácie a ŠkVP na tej-ktorej škole;
- pri zadávaní projektu je dôležité rozdelenie do skupín, ich pestrosť, ale aj nevyhnutnosť daný systém žiakom dôkladne zdôvodniť;
- zameranie projektu na tvorivosť a manažérske a komunikačné kompetencie žiakom ozrejmiť už pri zadávaní úlohy, dôkladnejšie však tieto benefity analyzovať počas reflexie;
- po skončení aktivity robiť spätnú väzbu a reflexiu a spolu so žiakmi tiež formulovať nielen hodnotenie projektu, ale klásť i dôraz na uvedomenie si kompetencií a zručností, ktoré žiaci rozvíjali, pričom otázky je možné klásť ústne i písomne;
(Otázky k reflexii: Ako sa vám pracovalo na projekte? Opíšte fázy tvorby produktu, ako ste postupovali od zadania až po finálny výstup. Ako sa vám pracovalo v skupine? Mal niekto väčšie slovo, alebo ste boli všetci rovnocenní? Bol niekto lídrom? Bolo lepšie byť lídrom, alebo radovým členom? Bolo ťažké sa dohodnúť alebo ste sa dohodli hneď na začiatku? Akými fázami prechádzala práca v skupine? Pracoval niekto viac alebo menej? Ako ste to brali? Mali ste medzi sebou nejaké konflikty? Vidíte v projekte/zadaní prepojenie aj s inými vyučovacími predmetmi? Čo vás najviac bavilo? Čo z práce na projekte sa vám najviac páčilo? Čo bolo pre vás ťažké, resp. najťažšie? Kde a ako ste začali hľadať informácie? Dozvedeli ste sa vďaka práci na projekte niečo nové? Pokúste sa v tomto zadaní nájsť aj prepojenie na iné vyučovacie predmety. Na aké napríklad?)
- dôležitá je priebežná kontrola plnenia úloh, resp. aspoň overovanie status quo, vzhľadom na to, že niektorí študenti majú tendenciu nechávať si prácu „na poslednú chvíľu“;
- ak je cieľom projektu i rozvoj tvorivosti, tento aspekt by nemal byť limitovaný prílišnými pravidlami pri tvorbe, je dôležité ponechať im priestor pri celkovom koncipovaní „knihy“, zároveň však dopredu stanoviť aspoň základné formálne zásady;
- pri zadávaní projektu alebo pri niektorej ďalšej vyučovacej hodine aspoň krátko vstúpiť do práce skupín tak, že ich budem motivovať, aby si (písomne) vypracovali časový harmonogram projektu (čiastkové úlohy; zadania jednotlivcov; dátum, kedy doručia svoje čiastkové zadania koordinátorovi skupiny a pod.).

ZÁVER

Z hľadiska neskorších profesijno-pracovných vzťahov je žiaduce, aby sa žiak v „laboratórnych podmienkach“ stretol s takými činnosťami, vďaka ktorým rozvinie, resp. získa schopnosti formulovať problém, akceptovať či stanoviť si cieľ svojej práce, samostatne predkladať jednoduché návrhy a projekty, pozorovať, overovať a interpretovať získané údaje, zlepšovať vlastnú výkonnosť. Rovnako, je v pracovnej oblasti nevyhnutným predpokladom byť schopný tímovej práce (teamwork), kooperovať, ale zároveň byť schopný individuálne pracovať. Súčasne však ide o schopnosť podieľať sa na práci v skupine, uvedomiť si svoju úlohu v nej a vlastnú zodpovednosť za konkrétny (tímový) výsledok. Tiež je dôležité uvedomenie si hodnoty timemanagementu, organizácie práce, jej plánovania, koordinácie a finalizácie.

Jedným z predpokladov takýchto zručností je istá komplexnosť osobnosti a schopnosť tvorivosti. Tvorivosť ako spôsob myslenia a konania je dôležitým východiskom nielen pre úspešnosť v pracovnej oblasti, ale i pre komunikáciu ako takú.

Nevyhnutným predpokladom pre to, aby učiteľ (pedagogický pracovník) k tomuto žiakov/študentov priviedol, je – okrem iného – voľba zodpovedajúcich prostriedkov a metód. Projektové vyučovanie je svojím spôsobom prostriedkom na tréning sociálno-komunikačných zručností. Rovnako rozvoj takých zručností a manažérskych schopností, ktoré vedú k schopnosti žiaka byť teamleaderom, účinným motivátorom, resp. efektívnym členom tímu schopným podieľať sa na konečnom výsledku. Zároveň poskytuje možnosti na rozvoj tvorivosti na viacerých jej úrovniach, rozvoj komunikačných zručností, sebaaprezentácie i prezentácie výsledkov (nielen svojej) práce.

V závislosti od typu projektu ide zároveň o nenásilný spôsob učenia (sa) takým kompetenciám, ktoré sú užitočné a najmä potrebné v ďalšom živote i samotnej sociálnej existencii žiakov.

V rámci učenia dejepisu som si vytvorila systém projektov, ktoré som radila tak, aby svojím spôsobom nadväzovali jeden na druhý a splňali didaktické ciele, ktoré som si stanovila pri vyučovaní daného predmetu. Zároveň však bol každý projekt samostatným prvkom, ktorý sám o sebe stanovené ciele naplňal.

Zoznam bibliografických odkazov

- ĎURIČ, Ladislav a kol.: Učiteľská psychológia. Bratislava : SPN, 1992, 374 s. ISBN 80-08-00433-9
- LOKŠA, Jozef – LOKŠOVÁ, Irena: Cez relaxáciu k tvorivosti v škole. Košice : ManaCon Prešov, 1996, 194 s. ISBN 80-86668-32-7
- LOKŠA, Jozef – LOKŠOVÁ, Irena: Tvořivé vyučování. Praha : Grada Publishing a.s., 2003, 208 s. ISBN 80-247-0374-2
- NELEŠOVSKÁ, Alena: Pedagogická komunikace v teorii a praxi. Praha : Grada, 2005, 171 s. ISBN 80-277-0738-1
- Online slovník. Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra. [28. 10. 2012]
Dostupné na: <http://slovniky.korpus.sk/?w=antol%C3%B3gia&c=s132>
- PETRAŠKOVÁ, Erika: Projektové vyučovanie. Prešov : MPC, 2007, 84 s. ISBN 978-80-8045-463-0
- PETTY, Geoffrey: Moderní vyučování. Praha : Portál, 2002, 380 s. ISBN 80-7178-681-0
- PRŮCHA, Jan: Moderní pedagogika. Praha : Portál, 2005, 481. s. ISBN 80-7367-047-X
- Sme jeden tím[23. 6. 2012]Dostupné na:
<http://www.olympic.sk/fotografie/category/49-predstavenie-projektu-sme-jeden-tim.html>
- Školský vzdelávací program. [28. 10. 2012]
Dostupné na: http://www.spsstt.sk/skvp_subory/skvp_sta.pdf
- Štátny vzdelávací program. [28. 5. 2012]Dostupné na:
<http://www.statpedu.sk/sk/Statny-vzdelavaci-program/Statny-vzdelavaci-program-pre-gymnaziaISCED-3a/Ciele-vzdelavania.alej> [28. 5. 2012]

- TOMKOVÁ, Anna – KAŠOVÁ, Jitka – DVOŘÁKOVÁ, Markéta: Učíme v projektech. Praha : Portál, 2009, 173 s. ISBN 978-80-7367-527-1
- TUREK, Ivan: Didaktika. Bratislava : Iura edition, 2008, 595 s. ISBN 978-80-8078-198-9

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 - **PRINT SCREEN – termíny individuálnych projektov**

Príloha 2 - **VEDECKÁ KONFERENCIA – Dejiny Trnavy**

Príloha 3 - **VEDECKÁ KONFERENCIA – Zaujímavé ženy v dejinách**

Príloha 4 - **ANTOLÓGIA – námety**

Príloha 5 - **Motivačný obrázok**

Príloha 6 – **Individuálne projekty**

Príloha 7 - **Individuálny projekt - ukážka zo žiackej prezentácie (vybrané listy)**

Príloha 8 - **Individuálny projekt - ukážka zo žiackej tvorby (karikatúry)**

Príloha 9 –**Timebook**

Príloha 1

PRINT SCREEN – termíny individuálnych projektov

www.spsst.sk/casopis/dej_projekty.htm

ISPS STAVEBNÁ TRNÁVA

STAVEbný denník školský internetový časopis

[Úvod](#) [Reportáže](#) [Inforubrika](#) [Interview](#) [Rôzne](#) [Fórum](#) [Kontakt](#)

[Ankety](#) [Archív](#) [Inzercia](#) [Maturitné harašenie](#) [Pracovné ponuky](#) [Zábava](#)

Inforubrika

Projekty

Podmienky:

- dobrovoľnosť
- jeden projekt za polrok
- rozsah minimálne 5 strán A4 (obrazový materiál max. ¼ z tých piatich strán), ale projekt môže mať aj viac strán a teda aj obrazového materiálu
- uviesť minimálne dva neinternetové overiteľné zdroje v **kompletnom bibliografickom zázname**
- ak pracujete s internetom, tak ako zdrojom navyše a treba ho uviesť
- na projekt sa treba zapísať

Termín na odovzdanie projektov v 2. polroku je **10. 6. 2011 do 13:00**

Témy – 1. ročník:

A/ Všeobecnosti

- archeológia
- vývin písma
- dynastie
- regionálne dejiny
- Trnava (vybrať)
- móda

Príloha 2

VEDECKÁ KONFERENCIA – Dejiny Trnavy

- Poloha a počiatky osídlenia lokality
- Udelenie mestských práv
- Trnava – kráľovské mesto
- Hospodárstvo a remeslá
- Stredovek v Trnave
- Architektúra v Trnave (najstaršia)
- Architektúra v Trnave (od baroka)
- Moderná architektúra
- Trnava – „malý Rím”
- Husiti v Trnave
- Cirkevná Trnava
- Trnavská univerzita
- Bernolákovci a Trnava
- 19. storočie v Trnave
- 20. storočie v Trnave
- Vtedy a dnes

Príloha 3

VEDECKÁ KONFERENCIA – Zaujímavé ženy v dejinách

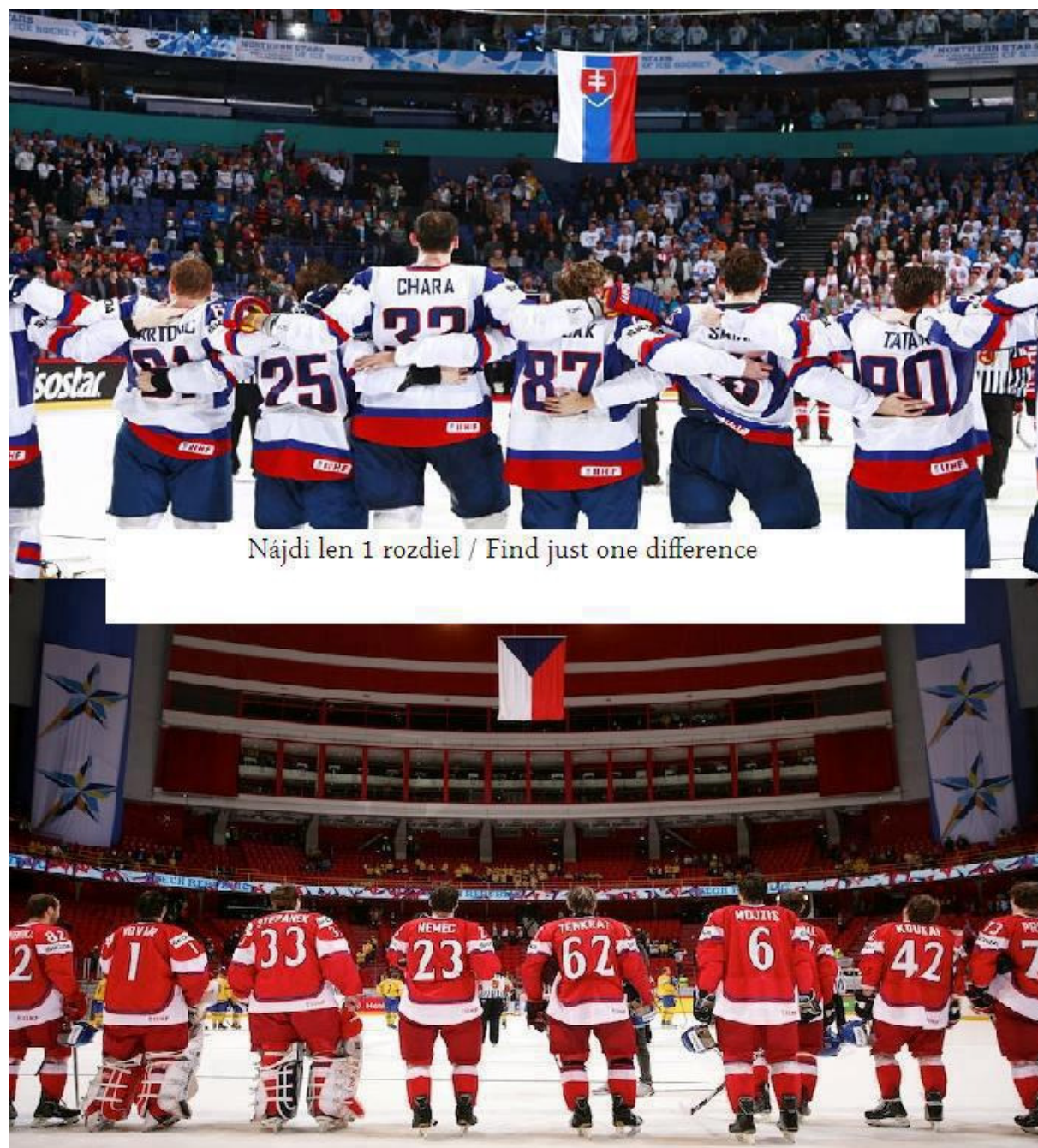
- Staroveké kráľovné
- Izabela Kastílska
- Katarína Medici
- Anna Rakúska
- Margaréta z Valois
- Mária Stuart a Alžbeta I.
- Katarína Veľká
- Kráľovná Viktória
- Mária Antoinetta
- Golda Meir
- Indira Gándhí
- Coco Chanel
- Mata Hari
- Marie Curie Skłodowska
- Mária Terézia
- Florence Nightingalová
- Maria Callasová a Anna Pavlovová
- sv. Alžbeta

Príloha 4

ANTOLÓGIA – námety

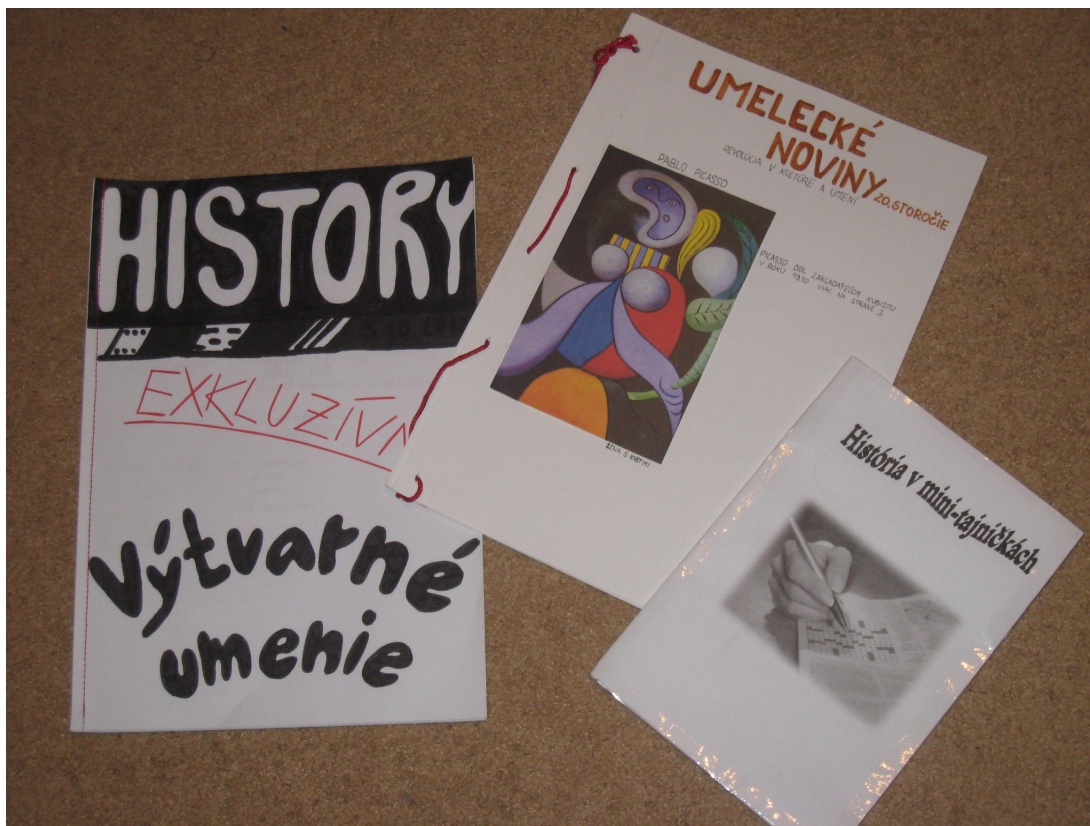
- Svet sa mení (v 2. polovici 19. storočia)
- Občianska vojna v USA
- Svet pred 1. svetovou vojnou
- Prvá svetová vojna
- Medzivojnový vývoj u nás i vo svete
- Druhá svetová vojna (komplexne alebo čiastkovo)

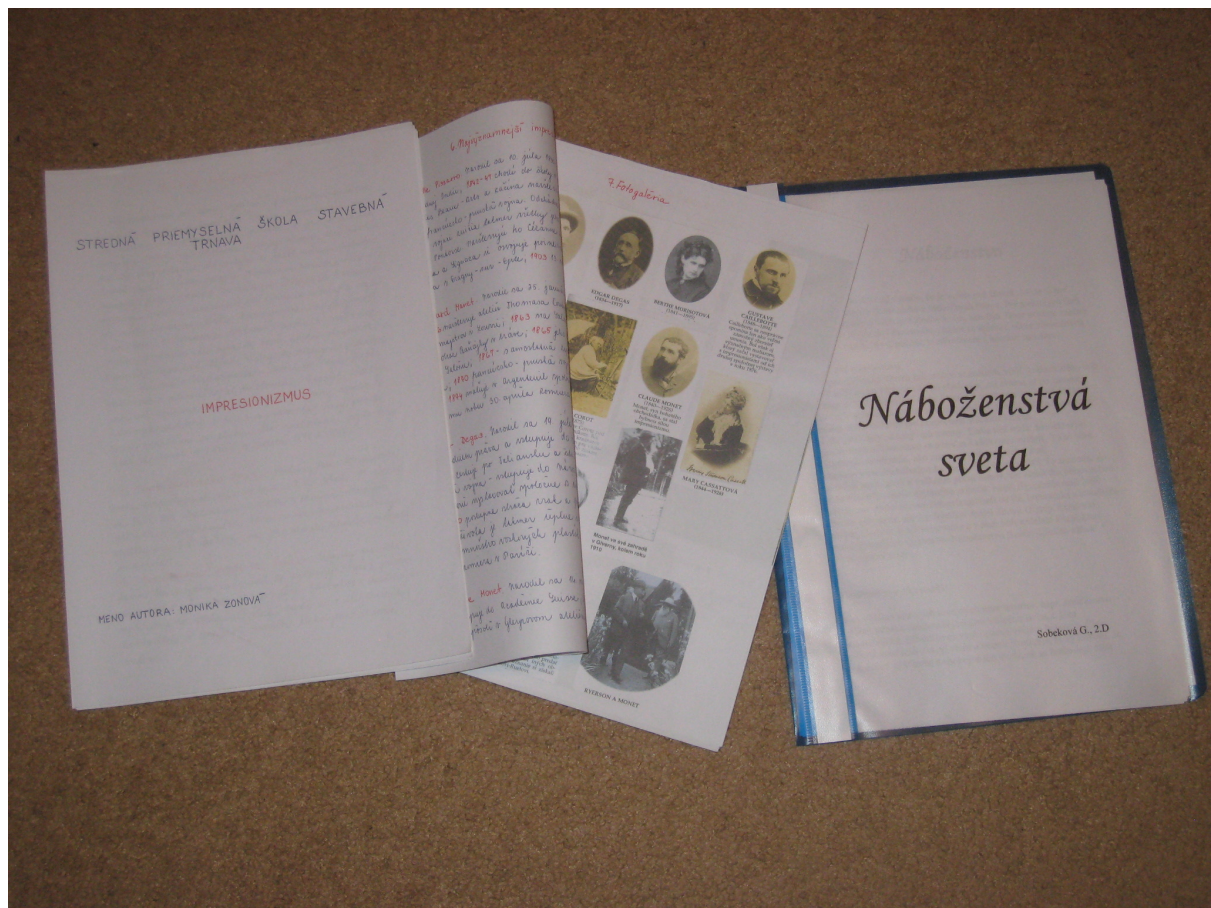
Príloha 5 - Motivačný obrázok



Zdroj: internet (tento obrázok mi prišiel mailom)

Príloha 6 – Individuálne projekty





Príloha 7

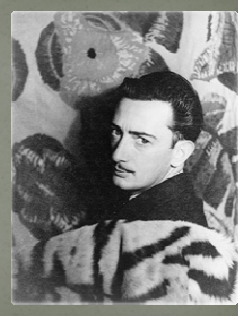
Individuálny projekt - ukážka zo žiackej prezentácie (vybrané listy)

Salvator Dalí

Pluhárová Andrea
II. A
2010/2011

Obsah

- O španielskom maliarovi
- Životopis
- Iná tvorba



Životopis

- Jeho otec bol notár, Salvador Dalí i Cusi a matka Felipa Domenéch,
- už v 6.rokoch namaľoval svoj **1. obraz** **Dieťa na prechádzke v daždi lastovičiek,**
- v roku 1914 priateľ Ramon Pichots ho usmerňoval v umení, v tomto období vzniklo dielo Choré dieťa.



- **30. roky:** - najtvorivejšie obdobie,
 - diela **Mäkké hodiny**, **Horiaca žirafa** a v obraze **Španielsko** vytvára leonardovský jazdec postavu ženy,
 - jeho tvorbu značne ovplyvnila občianska vojna v Španielsku, z tohto obdobia pochádzajú aj obrazy **Predtucha občianskej vojny**, **Kanibalizmus jesene** a **Paranoia**.



- **60.roky:** - obrazy zhotovoval pre reprezentačné výstavy,
 - v r. 1958 získal čestnú medailu a medailu mesta Paríž,
 - Španielska vláda mu udelila Veľký kríž Izabely Kastílskej,
 - v r. 1972 vo Figueras bolo otvorené Dáliho múzeum.



Iná tvorba

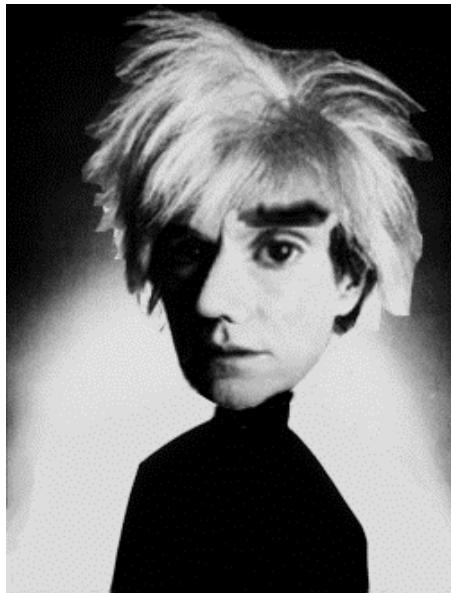
- venoval sa aj knižným ilustráciám,
- najznámejšie= 24 ilustrácií k Lautréamontov,
- je autorom aj fantastických publikácií- Tajný život Salvadora Dáliho alebo Ako sa stať Dálím,
- v 50.rokoch sa venoval navrhovaniu šperkov pre newyourských zlatníkov.



Informácie čerpané z internetu.

Ďakujem za pozornosť.

Príloha 8 - Individuálny projekt - ukážka zo žiackej tvorby (karikatúry)



Príloha 9 –Timebook

